

УКРАЇНСЬКА КНИГА

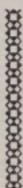
---

1 9 7 2

UKRAINSKA KNYHA

2nd YEAR

3
1972
July
September

THE UKRAINIAN BOOK
DAS UKRAINISCHE BUCH
LE LIVRE UKRAINIEN

UKRAINIAN BIBLIOGRAPHIC QUARTERLY

Орган Бібліографічної комісії НТШ, Т-ва українських бібліотекарів (ТУБА) і Т-ва українських книголюбів.

ЗМІСТ

Я. Дзира. Книг преславне друкування	73
О. Соколишин. Бібліографія україніки	78
Рецензії й огляди:	
Яр Славутич. Мудроці мандрів — А. Власенко-Бойцун	84
Ю. Липа. Поезія — О. Керч	85
І. Кошелівець. „Панорама найновішої літератури УССР” „Сучасна література в УССР” — А. Власенко-Бойцун	86
О. Животко-Чернова. Думи мої. — Б. Романенчук	88
Л. І. Гольденберг. Українська радянська літ. бібліографія — Б. Романенчук	89
І. І. Корнейчук. Історія української бібліографії — Б. Романенчук	91
Uncensored Russia — Лев Шанковський	93
Б. Романенчук. Бібліографія художньої літератури	95
Нові книжки	104

Передплата на 1972 рік — \$ 4.00.

Address:

U K KYIW PUBLISHING
4800 N. 12th St., Philadelphia, Pa., 19141, USA

Printed by "Homin Ukrainy" Publ. Co. Ltd., 140 Bathurst St., Toronto 133, Ont., Canada.

УКРАЇНСЬКА КНИГА

Рік II.

3
1972
Липень
Вересень

Квартальник бібліографії й книгознавства
Редактує колегія: М-р М. Кравчук,
д-р В. Лев, д-р Б. Романенчук (гол. ред.)
Видає видавництво „КИЇВ” у Філадельфії.

Ярослав Дзира

КНИГ ПРЕСЛАВНЕ ДРУКУВАННЯ*

Українське друковане слово має свою багатовікову історію, що губиться в добі середньовіччя. Українська книжка пройшла тернистий шлях. Багато видань загинуло, не збереглося жодного примірника. Однак сучасна наука на основі окремих фактів, шматків старих видань робить спробу (треба сказати, що вдалу) розкрити історію нашого книгодрукування. Без цього неможливо злагнути в усій повноті сучасних досягнень українського друкованого слова.

Останні публікації та дослідження вчених чинять переворот у нашему уявленні про здобутки і розвиток окремих галузей української культури в давні часи. Аж через 327 р. стала доступна сучасникам „Граматика української мови”, що її написав 1643 р. український студент Сорбони Іван Ужевич. На наших полицях з'явились підручник з музики „Музикійська граматика”, (1680 р.) українського композитора і педагога Миколи Дилецького, „Словник української мови” (1843) Павла Білецького - Носенка. У творах нашої літератури XVII ст. Володимир Крекотень упізнав майже всі сюжети байок українських письменників XIX ст. Нарешті, довелося заперечити думку, що українська літературна мова XIV—XVII ст., якою написані книжки світського характеру, різні документи, є мо-

* Передруковуємо цю статтю, пропустивши 21 початкових рядків, для статті несутевих, з ж. „Дніпро”, 7/1972/124-130.

вою „штучною”, „макаронічною”, „чужою” тогочасній живій мові нашого народу...

По-іншому стали датувати вчені й виникнення друкарства на Україні. Маємо на оці найновіші дослідження молодих вчених О. Мацюка, Я. Ісаевича, Я. Дацкевича та інших про українську друковану книжку найдавнішого часу. 1574 р. — час появи львівського „Апостола” — частина вчених вважає початком друкарства на Україні. Однак у минулому сторіччі і в наш вік учені початок друкованої книжки збачають ще раніше. Адже друкування рухомими, вилитими з металу літерами почалося в середині XV ст. після видатних винаходів голландця Костера і німця Гутенберга,. Друкарство швидко поширилося в Європі. В 1464 р. воно відоме в Італії, 1468 р. — в Швайцарії та Чехії, 1470 р. — у Франції, 1473 р. — в Угорщині, 1474 р. — в Польщі, 1476 р. — в Англії і т. д.

Загалом у другій половині XV ст. друкарні діяли в 250 містах. До кінця століття випустили в світ 40.000 друкованих книжок (інкунабулів). Відомі імена 1000 друкарів, які згодом об'єднались у цехи.

На слов'янських землях перша відома друкована книжка вийшла в світ 1468 р. у чеському місті Пільзені. Це була „Трянська хроніка” Гвідона з Колона (XIII ст.), написана чеською мовою — популярний світський роман, що відзначається високим поетичним стилем.

Починаючи з 1483 р. у Венеції друкується літургічна література для балканських слов'ян. Того ж року українець, доктор медицини, Юрій Котермак з Дрогобича видав у Римі латинською мовою свою працю „Прогностичне міркування”. 1493 р. заснована друкарня в Чорногорії, яка випускала книжки для церковних потреб південних слов'ян.

У Польщі перша друкована книжка латинською мовою вийшла в світ 1473-1474 р., а польський збірник популярних релігійних пісень „Сад душі” у Krakovі 1513 р. У цьому ж місті 1491 році надруковано перші кириличні датовані книги, що їх опублікував Швайпольт Фіоль. Оригінали книг Фіоля, як доводять учені, були написані на українсько-білоруських землях, а самі видання призначалися для православного населення України, Білорусії, Молдавії. Про те, що всі чотири книги Фіоля („Осмігласник”, або „Октоїх”, „Часословець”, „Тріодь постная”, „Тріодь цвітная”) були дуже поширені на українських землях навіть у XVII ст., відзначив у своїй „Палінодії” (1619—1621 pp.) відомий український діяч Захарія Копистенський.

Великий знатець старої нашої книги, Іван Франко, писав: „Одним із наймогутніших ричагів дальншого розвитку письменства треба вважати п'ять (відомі чотири — Я. Д.) богослужбових книг, що їх видав Фіоля, які стали переломним фактором в історії тівденноруського письменства”. Франко навіть припускає, що книги Фіоля друкувались „заходами і накладом князя Костянтина Острозького-старшого”. Польські дослідники вказують на одну стару краківську кам'яницю, що колись належала Острозькому, і вважають, що саме в ній жив і друкував свої книги Щвайпольт Фіоль. Вчені дозвели, що за рік Фіоль міг надрукувати не більше 100 аркушів.

У Білорусії, яка в XV—XVI ст. разом з Україною входила до Великого Литовського князівства і до Польщі, національна друкована книга з'явилася 1517 р. у Празі. Тут білорус Франциск-Георгій Скорина видав церковно-слов'янською мовою „Псалтир”, а в 1517—1519 рр. білоруською мовою аж 22 окремі випуски „Біблії”. Незабаром Скорина, як відомий учений, повернувшись додому і у Вільні заснував друкарню. Тут протягом 1524—1530 рр. з'являється ряд його видань, зокрема „Апостол”, що були популярні також на Україні. На початку 60 рр. розгорнули свою діяльність білоруські друкарні в Бресті та Несвіжі. Білоруські книжки без зусиль читали українці. Слід також наголосити, що літерна система давньої книжної української мови не відповідала звуковій (як у сучасному англійському або французькому письмі), через це окремі букви вимовлялися на східнослов'янських землях по-різному, конь — кінь, дал — дав, полков — полків, быв — був, ходить —ходить.

До речі, у Вільні 1596 р. був опублікований „Лексис” видатного вченого галичанина Лаврентія Зизанія — перший друкований церковнослов'янсько-український словник та друкований буквар „Наука ку читанню и розуминню письма словенского”.

В Росії першою друкованою датованою книжкою, що з'явилася 1564 р. у Москві, був „Апостол” Івана Федорова. Однак окремі недатовані російські книжки, що збереглися, вчені відносять до раніших часів.

А як же на Україні, коли засновано в нас друкарні, з якого часу збереглися сліди про друковану книжку?

Велику роль в українському книгодрукуванні відіграв Іван Федорович.

Про видатний винахід середини XV ст. — друкарство скоро довідалися і українці, адже в наших сусідів воно роз-

цвітало. Українська культура саме тоді, після ворожих лихоліть, переживала добу свого відродження і, незважаючи на перешкоди, стояла на високому рівні.

Київський літописець початку XVII ст. відніс винайдення друкарства до найвидатніших подій всесвітньої історії. Він записав:

Року 1430 Витовт умер.

Року 1439 быв Флоренський собор в Венеції.

Року 1440 вымыщено изрядное художество: книг друковане.

Року 1444 Владислав III млад на королевство был взят угорское.

Року 1451 Царгород и Крещю турци взяли і т. д.

Цю працю, написану на основі ще давніших джерел, маємо в двох копіях. Одна з них належала спочатку синові київського війта Яцька (1592— 1611) Богданові Балиці, потім потрапила до рук „уставника” межигірського козацького монастиря Іллі Кощаківського, поки врешті-решт не опинилася на його батьківщині у Львові. Другий список залишився на Наддніпрянщині. В 1888 р. цей літопис опублікував В. Антонович. Що 1440 р. винайдено друкарство в Європі, добре знали й у Густинському монастирі на Полтавщині. В 1670 р. ієромонах цього монастиря Михайло Лосицький залишив копію видатної пам'ятки українського літописання, що була завершена на початку XVII ст. і в якій відтворено історію України з найдавніших часів до 1597 р. — так зв. Густинський літопис. Тут серед інших подій, що сталися 1440 року, знаходимо і про появу книгодрукування, котре визначається як преславне: „В сіє літо изобріено быст преславное художество друкарское или типографское, си есть друковання книг”. Тут також говориться про час падіння Візантії, заснування Ягеллонського університету в Krakovі, відкриття Америки, гуситські рухи в Чехії та інші видатні події всесвітньої історії. Отже, як бачимо, про появу друкування книжок в Європі знали і в східних культурних центрах України, не кажучи про Західну Україну, але скрізь до нього ставились з великою пошаною, як про давно і добре відому річ.

На Україні в другій половині XV ст. і в першій XVI ст. діяло кілька друкарень — такі здогади ще в кінці XVIII ст. висловлювались у Києві. Львівський історик книгоznавець Денис Зубрицький 1831 р. писав: „Що у Львові перед Іваном Федоровичем, тобто 1574 роком, існуvalа українська друкарня, не підлягає ніякому сумніву, хоча ми не є в змозі пока-

зати пам'яток друкарських цієї епохи. Якщо могла існувати в 1491 році в Krakові, в 1525 р. в Вільні, чому ж не могла бути у Львові в середині Русі, де потреба таких книг була далеко більша, як де інде, тому що в самій Львівській і Перемишльській дієцезії було 4000 церков". Подібної думки сучасний знавець українського стародруку професор Г. І. Колядя. Важко допустити, недавно писав дослідник, щоб у найбільшому тодішньому місті України Львові, значну частину якого становило українське міщенство, не було до 1573 р. слов'янського друкарства, що його понад 80 років перед тим розпочав Швайпольт Фіоль у сусідньому Krakові.

Цілком вірогідною вималюється за дослідженнями книгознавця і філігранолога О. Мацюка постатъ львівського друкаря середини XV ст. Степана Дропана, котрий, як свідчать документи, 1460 р. подарував місцевому монастиреві власну друкарню. Віднаходяться також сліди втрачених книжок, розкривається походження паперу, що вживався для письма і для друку в ті часи на Україні. Про початок книгодрукування у Львові маємо свідчення самого Федорова, який твердив, що, засновуючи тут свою друкарню, він ходив „стопами никоего богоизбранного мужа”, тобто свого попередника друкаря. На нагробній плиті друкаря написано, що Федоров „друковане занебалое обновил”, отже таке, що було занепале в момент його прибуття до Львова.

Подібні припущення дозволяє зробити те, що багато видань з XV—XVI ст. ст. навіть XVIII ст. не дійшло до нашого часу. окремі збереглися в поодиноких примірниках, як наприклад „Осмигласник” 1491 р., в двох примірниках. Дослідникам досі не вдалося виявити жодного примірника „Катехизиса” Зизанія, який був засуджений 1596 р. постановою православного собору в Новогрудку, ані жодної книги „Тріоді цвітної”, що її 1714 р. надрукував Василь Ставницький тиражем 1200 примірників. У київській Центральній науковій бібліотеці АН УРСР зберігається тільки близько третини видань Львівського братства. Аж 1958 р. виявили львівський буквар Федоровича з 1574 р., а 1968 р. острозький „Буквар”, виданий 1578 р. З давніх-давен завойовники, загарбники насамперед знищували, спалювали рукописні і друковані книги, бібліотеки, монастири, де вони зберігались, щоб таким чином наступні покоління поневоленого народу не знали своєї рідної історії й культури. Саме так чинили турецькі, татарські та польські шляхетські нападники (і московські — прим. скл.).

1492 року відбувся судовий процес над виданнями Фіоля,

і його друкарня була розгромлена, книги знищено, а рештки вживалися як макулатура для зміцнення оправ. Згодом лише окремі сторінки були знайдені в грубих палітурках польських видань. Така сама доля спіткала видання Скорини. А що вже говорити про українську багатостраждальну друковану й рукописну книжку! І досі вчені не встановили кількості видань, що їх випустила, наприклад, Острозька друкарня. Відомі 20 видань, які дійшли до наших днів, проте з 1588 р. до 1594 р. не маємо жодної друкованої книжки, і навпаки — з одного 1598 р. дійшло 4—5 видань. Під час опису кирилівських книг, що зберігаються в згаданій науковій бібліотеці Києва, із загальної кількості 1291 видання учени виявили 126 таких книг, про які немає жодної згадки у відомих нам бібліографічних покажчиках. І досі, на жаль, книгознавці не склали зведеного бібліографічного реєстру давніх українських друкованих книжок.

(Далі буде)

Д-р Олександер Соколишин

БІБЛІОГРАФІЯ УКРАЇНІКИ

(Продовження)

III

На закінчення цього бібліографічного огляду україніки англійською мовою слід зазначити, що він був написаний іще в 1968 р., а тепер вимагає доповнення до стану 1972 р.

В 1972 р. ЮНЕСКО проголосило „МІЖНАРОДНИЙ РІК КНИГИ”, що його совети хочуть використати для своєї пропаганди. Як подає „Літературна Україна” з 11-го лютого 1972 р. Українська ССР плянус влаштувати в головній кватирі ЮНЕСКО в Парижі виставку „Української радянської книги”, на той же рік припадає також 50-річчя КНИЖКОВОЇ ПАЛАТИ УРСР, і ці роковини там пов’язують з 50-річчям СССР, коли Україна, яку Москва завоювала збройно, „добровільно” з’єдналася з Росією і дала почин до утворення нової тюрми народів.

В Америці з'явилися в пресі вістки, що деякі видавництва плянують видати англійською мовою „Велику совєтську енциклопедію” в 30 томах, яка має бути основним джерелом інфор-

мації про СССР. Поява тої праці посилить московську пропаганду серед англомовного світу і зробить велику шкоду всім поневоленим народам, які змагають до державної незалежності.

Слід пам'ятати, що ряд видавництв у вільному світі передруковують під маркою СЛАВІСТИКИ старі московські і рідкісні советські видання, що значною мірою підсилюють московську псевдонаукову літературу в некористь поневолених народів.

Вище неведені факти свідчать, що ширення правди про Україну є дуже важною справою всіх українців у вільному світі.

Одним із засобів ширення правди є виготовлення та видання бібліографій, монографій та інформативних видань.

Як стоїть справа з бібліографією в Україні, довідуємось із „Літературної України” (8 грудня 1967 р.). Там Михайло Гуменюк, завідувач Відділу Львівської державної наукової бібліотеки Міністерства культури Української ССР у статті: „Підсумки необхідні до проблеми створення повної бібліографії української книги”, пише, що „...у кожного народу виникає необхідність підсумувати культурні здобутки богатъю поколінь...”. Він порушує питання ретроспективної української бібліографії, яку вже мають Грузія, Вірменія, Азербайджан, Литва й інші. Складання такої бібліографії, пише він, першорядне й актуальне завдання. Як видно з тієї статті, в Советській Україні питанню виготовлення бібліографії не предявляють належної уваги, а коли такі видання там появляються, то в них не включені видання про Україну чи авторів українців, які живуть у вільному світі. Така метода видавання джерел необ'єктивна і псевдонаукова. Нас виручують Каталоги Бібліотек Конгресу Америки, Британського музею та Канадської національної бібліотеки. Коли йде мова про каталоги Бібліотеки Конгресу ЗСА, про що вже була мова, слід пригадати, що ми розрізняємо каталоги авторів та каталоги предметів. До каталогів авторів слід додати нове видання: Дослідної Компанії Гіл з Детройту новозведений Каталог авторів Конгресової бібліотеки та Зведеного каталогу, за роки 1942—1962 в 152-ох томах⁶¹).

Джерела про Україну є в 136-му томі, ст. 196—215.

В 1969 році появився Національний зведеній каталог авторів Конгресової бібліотеки за 1963—1967, р. в 59-ох томах, джерела про Україну є в 54-ому томі: ст. 326—335⁶²),

Теж в 1969 р. появився Національний зведеній каталог авторів Конгресової бібліотеки за 1968 р. в 12-ти томах, том 12-ий, ст. 18—20 містить джерела про Україну⁶³). В 1970 р. появився подібний каталог за 1969 р. в 13-ти томах, про Україну пише т. 12-ий, ст. 586—589⁶⁴). В 1971 р. появився каталог за 1970 р. в 14-ти томах, про Україну пише том 13-ий, ст. 913—917⁶⁵). Каталоги за 1971 та 1972 р. появляються місячно та 917. (65). Каталоги за 1971 та 1972 р. появляються місячно та з тримісячним зведенням.

Слід згадати, що в підготові маємо Національно зведеній каталог Конгресової бібліотеки ЗСА за 1968—1972 роки в, приблизно, 128 томах⁶⁶), де напевно знайдемо багато україніки.

В Лондоні почав появлятися Національний зведеній каталог видань перед 1956 роком, до червня 1972 р. вже маємо 214 томів з заплюнованих біля 610 томів великого формату а там, напевно, буде багато україніки⁶⁷).

Дослідна Компанія Гіл з Детройту видала в 1971 р. каталог назв (тайтелс) англійських видань Бібліотеки Конгресу за 1969—1960 роки в 20 томах, в томі 19-тім знаходимо на стор. 307—308 під „Україною” 13 видань⁶⁸).

Слід пригадати предметні каталоги Конгресової Бібліотеки, які почали появлятися в 50-их роках. За 1950—1954 роки 20 томів⁶⁹), за 1955—1959 роки 22 томи⁷⁰), за 1960—1964 роки 25 томів⁷¹), за роки 1965—1969 роки 42 томи⁷²), за 1970 рік 9 томів⁷³), а за 1971 та 1972 роки тримісячні зведені каталоги. Всіх під гаслом „Україна” знаходимо систематизовано богато матеріялу про Україну. Все це слід нам позбирати, впорядкувати і видати окремим виданням, то буде значний вклад у програму ширення правди про Україну.

Українці можуть похвалитися й своїми власними виданнями, як приміром Енциклопедією українознавства англійською мовою, в двох томах, 1963—1971 рр., на яку советська Україна відповіла виданням англійською мовою за редакцією М. Бажана в Києві 1970 р. під назвою „Совет Юкрейн”⁷⁴). То видання не відображує правдивого стану речей в сучасну пору в Україні, зокрема не показує акції нескорених. Для показу незадоволення української інтелігенції й протесту проти русифікації та оборони людських прав на Україні, маємо англомовне періодичне видання: „Нюз фром Юкрейн”, який почав виходити в червні 1971 р. як місячник і до нині вже появилося (до травня 1972) 8 чисел⁷⁵). Ті вісті з України англійською мовою видавані Українським Відділом Американських Приятелів АБН в Америці, містять багато цінного мате-

ріялу з України, як про переслідування Валентина Мороза, про московські концентраційні табори й українських в'язнів, які караються в них від 10—30 років, про єпископа Величковського, замордування Алли Горської, нові арешти в Україні, доконані в січні 1972 р., про протест Чорновола проти нищення гробів Січових Стрільців у Львові, про часті арешти й переслідування діячів української культури. Дуже цінне видання, виглядом нагадує нам „Юкреніен Бюлетен” УККА, без потреби недавно припинений.

Справі нескорених присвячені декілька англомовних видань, як „Чорновіл пейперс”⁷⁶) і Дзюби „Інтернаціоналізм чи русифікація”⁷⁷). На цю працю з Москви відповідає Б. Станчук англійською мовою в брошурі виданій у Києві 1970 року під назвою „Гват І. Дзюба стендс фор...”⁷⁸). На окрему увагу заслуговує праця М. Бровні: „Фермент ін Юкрейн”, видана в Лондоні 1971 р.⁷⁹), богата на матеріали нескорених, документована, з бібліографією. Там є матеріали В. Чорновола, І. Кандиби, Л. Лукіяненка, Валентина Мороза й інших.

На наші періодичні англомовні видання — Українського Квартальника, Юкреніен Ревю та Форум-а, Советська Україна відповіла з наказу Москви виданням англійською мовою ілюстрованого журналу „Юкрейн”, перекладу журналу „Україна”, видаваного від років у Києві, повного московської пропаганди й скупого на відомості з української культури. Також дев'ять років виходять там англійською мовою „Вісти з України — Нью фром Юкрейн” повні московської пропаганди. Вісім років виходить в Нью Йорку прогресивна газета „Де Юкреніен Амерікен”, повна наклепів на українську самостійницьку еміграцію. „Слід додати і видання Української катедри Гарвардського університету, як „Рецензія” та „Інформаційні листки” англійською мовою а також протоколи семінарів тієї катедри. В Бюлетені Світової анти-комуністичної ліги в Сеулі (Корея), вже тричі з'явилися статті про Україну англійською мовою.

Згадати треба ряд найновіших монографій англійською мовою, як проф. О. Федишина про німецьку окупацію України -917—1918 років⁸⁰), працю д-ра М. Стакова: „Західна Україна” в 2-ох томах⁸¹), працю проф. П. Стерча про „Карпатську Україну”⁸²), та працю судді д-ра Івана Новосівського про „Листопадовий переворот” на Буковині 1918 р.⁸³).

Неможливо тут вичислити всі англомовні видання про Україну, про них буде мова в окремій праці, яка друкується в Європі.

НОТКИ

61. Gale Research Company
Library of Congress and National Union Catalog; Authors lists, 1942–1962. A Master cumulation. Detroit, Mich., Gale Research Co., 1969 — 1971, 152v.
It is a cumulation of L. C. Catalogs and Supplements, 1942–1947, L. C. Authors, 1948–1952; National Union Catalog-Authors list, 1953–1957, and 1985–1962.
Ukraine is in vol. 136, p.: 196–215.
62. U. S. Library of Congress Catalogs
The National Union Catalog. A cumulative authors list... 1963–1967.
Ann Arbor, Mich., J. W. Edwards Publ., Inc., 1969, 59v.
Ukraine is vol. 54, p. 326–335.
63. U. S. Library of Congress Catalogs.
The National Union Catalog; a cumulative author list... 1968. Washington, D.C., The Library of Congress, 1969, 12v.
Ukraine is in vol. 12, p. 18–20.
64. U. S. Library of Congress Catalogs.
The National Union Catalog; a cumulative author list... 1969. Washington, D.C., The Library of Congress, 1970, 13 v.
Ukraine is in vol. 12, p. 586–589.
65. U. S. Library of Congress Catalogs.
The National Union Catalog; a cumulative author list... 1970. Washington, D.C., The Library of Congress, 1971, 14v.
Ukraine is in vol. 13, p. 913–917.
66. National Union Catalog, a cumulative author list, 1968–1972.
Ann Arbor, Mich., J. W. Edwards, Inc. Estimated in 128 vols.
67. The National Union Catalog. Pre-1956 imprints.
Published by Mansell Inform. Publ. Ltd. in London. Approximative in 610 volumes. Until July 1972, 214 volumes received.
68. Gale Research Company, compiler. English language books by title.
A Catalog of Library of Congress printed cards: 1969–1970. Compiled by the Editorial Staff of the Gale Research Co. Detroit, Mich., Gale Research Co., 1971, 20v.
In vol. 19., on p. 307–308 we find listed 13 titles under UKRAINE.
69. U. S. Library of Congress. Catalog-Books Subjects: 1950–1954.
Ann Arbor, Mich., J. W. Edwards, 1955, 20v.
70. U. S. Library of Congress. Catalog-Books, Sublects: 1955–1959.
Paterson, N.J., Pagent Books, Inc., 1960, 22v.
71. U. S. Library of Congress. Catalog-Books, Subjects: 1960–1964.
Ann Arbor, Mich., J. W. Edwards, 1965, 25v.
72. U. S. Library of Congress. Catalog-Books: Subjects: 1965–1969.
Ann Arbor, Mich., J. W. Edwards, 1970, 42v.
73. U. S. Library of Congress. Catalog-Books Subjects: 1970.
Ann Arbor, Mich., J. W. Edwards, 1971, 9v.
Ukraine is included in vol. 9v., p. 435–444.
74. Soviet Ukraine. Chief editorial board: M. P. Bazhan [and others]
Kiev, Editorial Office of the Ukrainian Soviet Encyclopedia, Academy of Sciences of the Ukrainian S.S.R. [1969], 572p. illus. (part col.), facsimis., maps (part col., 4 fold col.) ports. 27 cm.

75. News from Ukraine. Information about the current struggle for national independence and Human Rights. Frederick, Md., Ukrainian Division of AF-ABN, 1971— Vol. 1, no. 1. was published in June 1971. Until now we have 8 nos. (May 1972).
76. Chornovil, Viacheslav
The Chornovil papers. New York, McGraw-Hill [1968], 246 p., 23 cm.
77. Dziuba, Ivan, 1931—
Internationalism or Russification? A study in the Soviet nationalities problem. 2nd ed. London, Weidenfeld & Nicolson [1970], 263 p., 23. Translated from Ukrainian.
78. Stanchuk, Bohdan
What I. Dziuba stands for, and how he does it. (Once more about the book: Internationalism or Russification?), Kiev, Association for Cultural Relations with Ukrainians Abroad, 1970, 198 p., 17 cm.
79. Browne, Michael, comp.
Ferment in the Ukraine: documents by V. Chornovil [and others] foreword by Max Hayward. London, Macmillan, 1971, 267 p. maps. 23 cm. Bibliography: p. [239]—240.
80. Fedyshyn, Oleh S.
Germany's drive to the East and the Ukrainian revolution, 1917—1919. New Brunswick, N.J., Rutgers University Press [1971], 401 p. maps. 24 cm.
81. Stakhiv, Matvii
Western Ukraine at the turning point of Europe's history, 1918—1923, by Matthew Stakhiv and Jaroslaw Sztendera. Foreword by Roman Smal-Stockyy. Edited by Joan L. Stachiw. New York, The Ukrainian Scientific Historical Library, 1969—1971.
2v. illus., maps., ports. 25 cm. (Shevchenko Scientific Society Ukrainian Studies (English Section, v. 5) "Centennial of the Shevchenko Scientific Society, 1873—1973". Bibliography: v. 1., p. 277—287.
82. Stercho, Peter George, 1919—
Diplomacy of double morality; Europe's crossroads in Carpatho-Ukraine, 1919—1939. New York, Carpathian Research Center [1971], 495 p. illus. 26 cm. Bibliography: p. 413—464.
83. Nowosiwski, Iwan M.
Bukovinian Ukrainians; a historical background and their self-determination in 1918. Foreword by Matthew Stachiw. New York, Association of Bukovinian Ukrainians, 1970, 200 p. illus., coat of arms, facsimis., map, ports. 23 cm. (Shevchenko Scientific Society. Ukrainian studies series, 27 English section, v.7).

РЕЦЕНЗІЙ ОГЛЯДИ

A. Власенко-Бойцун

З кругосвітньої подорожі

Яр Славутич. Мудроці мандрів. Вид-во „Славута”, Едмонтон, 1972, 89 ст.

Восьма збірка поезій Яра Славутича охоплює його подорожі по різних континентах (літаком, потягом, автом і пароплавом) в 60-тих роках. Збірка цікава й оригінальна тим, що враження автора асоціюються не тільки з його споминами, але й з історичними подіями чи постатями, що мали якийнебудь зв'язок з Україною чи її минулім. В кожній місцевості поет знаходить щось, що пригадує йому батьківщину або її історію.

Коли слідкувати хронологічно (не за датами поем, а за історією), то побачимо, що кожна епоха знайшла свій відгомін у „Мудроцах мандрів”. В готиці Кельнського собору поет знаходить прагерманську гордість, якій протиставить „Дажбога життеданий жар”. В Стокгольмі поет чує „скальда величальний спів” (ст. 13), а в Осльо бренить Гаральдів плач: „Киянка, дочка Ярослава не хоче за мужа мене”. (ст. 11.) Балтійське море гуде „немов хоробрі Вітовта полки”, які „сталила українська Русь”. (ст. 17.)

В Солуні поет величает Кирила й Методія, що „кували букви для слов'ян”, а Спарта для Славутича — це „Запоріжжя предвічна мати”, її горби — це „каміння Хортиці”. (ст. 26.)

У Ватерлью поет порівнює поразку Наполеона, яка приносить нащадкам радше славу, ніж сором —

з нашою Полтавою, яка наповняє нащадків сумом, „що під лукавим розбратором Москви сплямили Січ і зваги корогви”. (ст. 19) Але біля пам'ятника Карлові XII-ому в Стокгольмі поет стверджує:

„І ми, нащадки, дух відваги зводим
І на Москву карбуємо свій слід”...

І поет вірить:

„На жовто-синіх правди прaporах
Я бачу кredo віри й перемоги”.

(Ст. 14)

Навіть у далекому Сеулі — „біжить, багрить корейський Збруч, по тридцять восьмій паралелі”, а в Кіото:

„Серце співає знову,
Обабіч доріг
Доли — херсонські степи!”... (33)

В Єрусалимі Славутич вітає свободу Ізраїлю і думає про неволю своєї батьківщини:

„Твій день настав! Мого ж нового
дня
Високий гін розгорне ніч руїни —
І звагло блисне сонце України. (58)

В Римі, на тій „торговиці ідей”, поет бачить святого борця — Йосифа, що проходить „як звитяга бурі” в обороні своєї церкви:

„Бо не Москва, не Рим, а рідний
Київ —
Основ духовости правдивий
вияв”. (21)

У „Мудроцах мандрів” читач не знайде описів архітектури чи культури даної місцевости, а знайде духовість її, знайде враження, яке викликає вона у мандрівників. Рефлексії. Це саме — суть „Мудроців мандрів”.

Збірка вміщає також кілька по-

ем, що не зв'язані з мандруванням автора. Поеми ті присвячені матері поета, дружині, шестидесятникам, народним героям, Україні.

Форма поезій різна, переважають, однак старанно випрацьовані sonetti, зразки яких були цитовані вище у зв'язку з тематикою. Поезію Славутича характеризують добірні й незвичайні рими та часта алітерація. Ось зразки з поеми „Чорне море”:

„Для мене ти, нескорений причале,
Могутня звага й життедайна кров,
Незчерпна плоть, буття багатошале,
Розгін чайок і лопіт корогов”. (86)
„Нескорений причале” і „буття багатошале” не тільки творять добірну риму, а ще й рівночасно алітерацію — повторення „Ч”, „Ш” і „Т” наслідує шум морських хвиль. Ще крапле вдаються поетові ямбічні рядки, зразок з цієї самої поеми:

На очисне купання
Я до тебе прийшов.
Ти — як воля остання,
Ти — як вічна любов!” (ст. 69)

Тут, знову, координація ритму, рими й алітерація „О” виражаютъ вповні важливість і радість оновлення — не тільки тілесного, а й духового. Треба ствердити, що Яр Славутич — поет вишколений технічно і справді дбає про різьбу своїх віршів.

Восьма збірка поезій Яра Славутича вносить в українську літературу не лише екзотику далеких країн, але й новий спосіб виражування рефлексій при допомозі асоціації думок, історичних фактів, їх подібності або протилежності, або протилежних почувань, любові — ненависті чи гордості — пониженні. Крім цього в „Мудроцах мандрів” знайде читач поруч ерудиції поета, щирий патріотизм і правдину синівську любов до батьківщини.

Оксана Керч

Лікарі — лікареві

Юрій Липа. Поезія. Уклад Е. Маланюк. Вид. Українського лікарського товариства, Відділ в Торонто, 1967, 292 ст.

Видання лікарським товариством в Канаді книги „Поезія” свого колеги за фахом д-ра Юрія Липи — факт в нашій дійсності досі безпредecedентний*. Він подає надії, що, може, й інші професійні товариства підуть цими слідами і хоч би й таким способом пітримуватимуть розвиток нашої культури, яка підтримки дошкульно потребує.

Вшанування творчості лікаря-поета, письменника, публіциста, історіософа і героя останньої війни саме собою є незвичайною подією. Воно варте багатьох академій та інших святкувань пам'яті дуже визначного письменника. А до незвичайності цього видання причинюється і те, що упорядником і редактором цієї книги був Евген Маланюк, близький приятель Ю. Липи і шанувальник його суворої поезії.

Книга „Поезія”, це збірник різних творів Ю. Липи, поезії й прози. До неї входять вибрані поезії з трьох поетичних збірок, виданих у різні часи: „Світlosti”, що вийшла в Каліші в 1925 р., „Суворости”, виданої в Празі в 1931 р. і „Вірую”, що з'явилася у Львові 1938 року. Okрім поезій, до збірника ввійшли також нариси й новелі та деякі статті, друковані в „Студентському віснику” в Празі та літературно-науковому віснику й „Віснику” за редакцією Д. Донцова. І ще крім того, сюди ввійшли переклади з німецьких, французьких, швейцарських та австрійських поетів, як Отто Бірнбаум, Фрідріх Гельдерлін, Альфред Мюссе, Гю де Мопасан, Райнур Марія Рільке та сатиричні твори, як „Ярмарок” та „Паслянс”.

Юрій Липа — син свого часу, своєї доби. Він залишився в пам'яті сучасників поетом - вітниківцем, тобто поетом того „Вірую”, що об'єднувало всіх вітниківців, як Дараган, Л. Ю. Мосенз, Оксана Лятуринська, Евген Маланюк, Олег Ольжич, Олена Теліга й Олекса Стефанович — всі вони свою творчість наснажували ідею визволення України.

Обдарований не лише літературним талантом, але й озброєний солідною філософською освітою, Липа присвятив свою творчість поглибленню світоглядових основ та поширенню українських обріїв, шукаючи в історичних процесах розв'язки нашого національного питання.

Книга „Поезія” є лише частиною, і невеликою, різноманітної літературної творчості Юрія Липи. Пізніші твори, писані в старшому віці, як роман „Козаки в Московії”, що був двічі перевиданий на еміграції і все таки залишився бібліографічною рідкістю, та публістично-історіософічні твори чекають свого перевидання, ані трохи не втративши своєї актуальності.

Книгу завершують цікаві спогади про Юрія Липу, М. Мухина й Б. Стебельського і біографічний нарис Е. Маланюка та скорочена бібліографія Ю. Липи, творця частини української біблії наших часів.

Хоч книжка вийшла читири чи п'ять років тому, але вона, як довідуємося від видавців, спокійно лежить собі майже усім накладом на полицях і мало хто нею цікавиться, а шкода, її повинні вмітти розхапати, бо Ю. Липа належить до тих письменників, які залишаються в перших рядах української літератури.

*,
* Спростування, прецедент є: початок зробили ветеринарі, видавши збірку поезій Олександра Олеся, що за фахом був ветеринар. Ред.

A. Власенко-Бойцун

Шестидесятники

Іван Кошелівець. Панorama найновішої літератури в УРСР. В-во „Пролог”, Нью Йорк, 1963, 367 ст.

Іван Кошелівець. Сучасна література в УРСР. В-во „Пролог”, 1964, 378 ст.

Обидві книжки Івана Кошелівця, видані одна за одною у двох роках, становлять цінний вклад в українське еміграційне літературознавство. Їх можна також уважати як літературні підручники в календжах, коли йде про сучасну українську літературу в Україні.

Перша книжка, „Панorama”, поруч вичерпної передмови, складається з трьох розділів: поезії, прози й критики та вміщає вибрані твори таких авторів: поезія — Ліна Костенко, Микола Вінграновський, Віталій Коротич, Іван Драч, Євген Гуцало, Григорій Кириченко і, для порівняння, Павло Тичина; проза — Олександр Довженко, Леонід Первомайський, Григорій Тютюнник, Велерій Шевчук, Борис Резніченко й Анатолій Дімаров; критика — Олександр Білецький, Максим Рильський, Степан Крижанівський, Іван Світличний, Іван Дзюба і додаткові прихильні та неприхильні статті про шестидесятників. До вибраних творів кожного автора додана біографічна довідка.

Друга книжка „Сучасна література в УРСР” — це основна книга, синтеза розвитку української підсоветської літератури за останніх 50 років. Вона складається з десяти розділів, при чому два перші присвячені естетиці, теорії та біо-бібліографічним виданням, які Кошелівець характеризує як „безнадійні своїм догматизмом”, тенденційні та переповнені фальсифікатами. В інших розділах автор дає літературно-критичну оцінку твор-

чости чотирьох поколінь, цікаво розподілених.

До першого покоління Кошелівець зачисляє тих авторів, що дебютували до революції і були змушенні стати „пролетарськими” письменниками або були знищені. Друге покоління — це ті, що ввійшли в літературу між 1920 і 1920-им роками, іх зустріла така сама доля, як і перше покоління. Трете покоління творять ті, що дебютували в часі сталінської ери, позбавлені вибору творчої методи, і мусіли писати на визначені теми та прославляти ненависну систему. Врешті четверте покоління, що дозрівало в часі відлиги, коли можна було, бодай обмежено, критикувати сталінізм. Покоління це причинилося до чудодійного, хоч і короткого, відродження української підсоветської літератури і стало відоме під назвою шестидесятників. Ім присвячує Кошелівець найбільше уваги.

Кошелівець вказує, що відродження 60-их років започаткував Олександр Довженко, в червні 1955 року, своєю знаменитою статтею „Искусство живописи и современность”, яка була поміщена в „Літературній газеті” в Москві і яка закінчувалась висновком: „Я глубоко переконаний, що треба розширявати творчі межі соціалістично-го реалізму”.

В „Панорамі” Кошелівець дає добірний перегляд творчості молодих поетів, що з'явилася в 1955–1963 роках, хоч не класифікує її за жанрами. Він тільки вказує, що „саме ця молода генерація з небувалою досі переконливістю засвідчила незніщенність і невмирущість нашої літератури”. І саме в цьому велика ѹ непроминальна заслуга шестидесятників. Автор „Панорами” повторює й наголошує істину, виражену раніше Олександром Білецьким — видавцем Української

радянської літератури, — істину, вибрану як мотто для своїх книжок:

„На щастя, ніякі укази не можуть припинити рух творчої сили, не можуть наказати її розвиватися в певних рамках”.

Українську поезію 60-их років характеризує Кошелівець як течію шукання нових форм — депоетизацію і конкретизацію „з уподобанням до лексичного прозаїзму, до сухого ляконічного вислову з униканням докраю зужитого в українській мові епітета, що компенсується прагненням до неповторності вищуканої метафори” (ст. 15).

Українську прозу того періоду представляє ще перше й друге покоління. Найбільше талановитими авторами уважає Кошелівець — Довженка й Первомайського. Шестидесятники, що в тому часі ставили перші кроки, виявляють бажання модернізувати захуторянену провінційністю українську прозу. Очевидно, що провінціялізація зумовлена денационалізацією, бо українська мова як головний інструмент красного письменства — поставлена в підрядне становище супроти імперіяльної російської мови.

За найкращого критика і літературознавця 60-их років уважає Кошелівець досвідченого Олександра Білецького, а з молодого, четвертого покоління, Івана Світличного та Івана Дзюбу, які головну увагу звертають на аналізу мистецької якості твору і чітко висказують свою власну думку, чого не вміли робити їхні попередники.

Свої книжки пише Кошелівець ясно й холодно, без пристрасти чи ненависті, хоч і пише про духове й фізичне руйнування української культури і представників цієї ж культури. Він наводить факти, які говорять самі про себе, про спущення та удар, який комуністич-

на влада принесла Україні. Він вичислює скільки сил даремно втрачено, щоб вдергати соціалістичний реалізм і скільки правдивих талантів засуджено на мовчанку або фізичне знищення. Обидві книжки Кошелівця дають ясний образ сучасної української літератури в УРСР та вказують на важкі перспективи її розвитку в майбутньому. Проте автор вірить, як і Білецький, як Чорновіл, що ніхто й нішо не зможе нівелювати процес літературного відродження в Україні.

Б. Романенчук

Олександра Животко - Чернова.
Думи мої. [Вид-ня авторки], Н. Й., 1971, 291 ст.

Авторка цієї книжки відома як літературознавець, що не раз виступала в пресі з різними статтями на літературні теми, а още й книжку видала — збірник своїх писань, з яких на особливу увагу заслуговуве біографічне дослідження про Марка Вовчка „Епохи і пориви”, а також стаття „Історія повісті „Маруся” та літературно-порівняльне дослідження Перехрестя двох шляхів. Марко Вовчок — Джордж Еліот. Решту книжки займає збірка власних оповідань і поезій у прозі „Сильветки” та спомини з дитячих і юних літ З моєї минулості.

Своє біографічне дослідження авторка правильно назвала біографічно-критичним нарисом, бо вона справді критично досліджує біографію Марка Вовчка і старається показати її правдивий, не ідеалізований образ, хоч суб'єктивних суджень і висновків вона не могла оминути. На основі доступних матеріалів, авторка робить зовсім правдоподібне припущення, що Марія Вілінська-Маркович походила з українського роду з обидвох сторін, батька і матері, але давно зденаціоналізованого, хоч деякі сліди

українських традицій в її родині не зникли зовсім і українська пісня не забулася, а в домі тітки Мардовіної (не Мордовиної) в Орлі, де майбутня письменниця провела роки своєї ранньої юності, коли мати вийшла вдруге заміж, „був український дух, який навіть турбував жандармів”. Там Марія познайомилася з творами Шевченка і з своїм майбутнім чоловіком Опанасом Марковичем.

Проте авторка не вважає Марію Вілінську-Маркович повновартісною українкою, воч вона й написала преславні „Народні оповідання”, які принесли їй велику славу і зробили українською письменницю. Це було, на думку дослідниці, вислідом тимчасового захоплення чоловіком і українством — а коли захоплення минуло, одним і другим, „вона вернулася у свої природні береги і стала знову приналежною до давнього зденаціоналізованого роду і кляси „рускої” інтелігенції, для якої на першому місці стало соціальне поневолення в імперській системі, але ніяк не визволення та-кож і поневолених немосковських народів” (ст. 30).

Не можна заперечити, що авторка нарису в багато дещому має рацію, але про дещо можна з нею сперечатись. Вона, наприклад, приписує всю заслугу, що Марія Вілінська-Маркович стала Марком Вовчком, цебто письменницею, майже виключно її чоловікові Опанасові, який дав їй натхнення, і захоту, і зацікавлення, і вправляв мову оповідань, яку знав краще від неї, словом, зробив її письменницею.

Якщо справді так було, що вона захоплювалася під його впливом українством і стала українською письменницею, то, без сумніву, з його причини вона й відійшла від українства і українського письменства, хоч то не було конечністю і

не мусіло статись, якби він не був таким, як був. Авторка дає досить вірну характеристику Опанаса Марковича, який у житті був непрактичний, безпорадний, неустійнений, без організаційного хисту, а крім того надмірно ревнивий, аподиктичний тощо. Хоч і мав він університетську освіту, але не мав відповідного зайняття, щоб забезпечити родинне життя. Коли ж він і знайшов якесь добре місце, то довго на ньому не міг втриматись через свою рухливість, тимто й нераз доводилося їм жити на кредит і залишитися бідно.

Можливо, що це й було причиною чи одною з причин, що Марія мусіла думати про заробітки пером, а це можливе було тільки московською мовою і в московських видавництвах чи періодиках. Українці їй ніяких заробітків не могли дати, бо в той час на всю Україну під московською окупацією було одне-єдине видавництво П. Куліша в Петербурзі. Натомість у російській пресі можливості були без порівняння більші. З цього користали й інші українські письменники й друкувалися в московських журналах, коли не було своїх, але твердження, що Марко Вовчок зовсім відійшла від українства й українського письменства не зовсім вірне, бо вона фактично ніколи не забувала, що вона українська письменниця, хоч не багато вже могла зробити для української літератури, просто тому, що зайнята була заробітковою працею і жила виключно в неукраїнському оточенні — московському, польському, французькому — українського там і не було — а це зовсім не сприяло розвиткові українства.

Інша справа, що Марко Вовчок, якою захоплювався Шевченко і називав її навіть своєю донею, не мала Шевченкової української душі і не могла мислити, як він, що з

народом своїм зв'язаний був тисячами ниток, проте вона все таки відчувала своє споріднення з тим народом, тому й змалювала його долю з великою мистецькою силою і правдою.

Можна сперечатися ще їз деякими іншими думками й твердженнями авторки, але це довга історія, для якої тут не має досить місця, та сказати все таки треба, що праця О. Животко-Чернової про авторку „Народних оповідань” варта уваги й читання.

Шкода тільки, що авторка не подала бібліографії джерел, якими користувалася, бо в деяких місцях немає певності, що в нарисі белетристичне (вимисл і домисл), а що фактичне, оскільки деякі подробиці авторка оповідає як письменниця, а не як дослідниця, а це не підносить наукової вартості нарису.

Б. Романенчук

Праці з ділянки біо- і бібліографії

Л. І. Гольденберг. Українська радянська літературна бібліографія. АН УРСР. Центральна наукова б-ка. Вид-во „Наукова думка”, Київ, 1971, 177 ст.

За п'ятдесят кілька років т. зв. української „радянської” держави, це перша українська бібліографія літературної бібліографії, тобто пеперелік різних прикнижкових і прижурналних та окремих бібліографічних покажчиків з літератури, які там з'явилися в 1918-1969 роках, хоч, як каже автор в передмові, українська радянська бібліографія, важлива складова частина радянської культури.

Праця Гольденberга складається з двох частин — історично-теоретичної та бібліографічної. В першій частині автор дає короткий історичний нарис української літера-

турної бібліографії, обговорює питання теорії, методи й перспективи дальнього розвитку, а в другій — перелік різних більших і менших і зовсім маленьких бібліографічних покажчиків, що мають наукове і довідково-інформаційне або історичне значення для характеристики літературної і літературознавчої бібліографії.

Автор каже в передмові, що „українська радянська бібліографія „з честю виконує свою культурну роль”, але все таки мусить признатися далі, що тієї „чести” не було, бо „історія понад 50-річного розвитку української радянської бібліографії... ще мало досліджена і майже не узагальнена.” Причиною того, каже він далі, є те, що немає навіть найнеобхіднішої і найважливішої попередньої умови для дослідження історії бібліографії — це зібрані ще будь-які відомості про бібліографічні джерела і посібники опубліковані протягом радянських років, і не складено бібліографії, яка давала б чітке уявлення про творчий доробок українських радянських бібліографів”.

Причиною занедбання науково-допоміжної літературної бібліографії була безглазда політика „наймудрішої” комуністичної партії — автор цього не каже, але це й без нього відомо — яка особливу увагу звертала на т. зв. рекомендаційну бібліографію, що була впродовж двох і пів десятиліть основним і єдино визнаним видом бібліографічної роботи. Справа в тому, що партія скерувала бібліографію, постанововою про обслуговування книгою масового читача, в одному напрямі — пропагандивному, рекомендуючи відповідну літературу масовому читачеві. Всі інші ділянки бібліографії були трактовані як формалізм, об'єктивізм, залишки буржуазно-націоналістичної ідео-

логії тощо, бо в літературознавстві, книгознавстві й бібліографії йшла ідеологічна боротьба. Така особлива увага до „рекомендаційної” бібліографії, з погляду автора, цілком зрозуміла та історично віправдана, спричинила повне занедбання, а навіть заперечення науково-допоміжної бібліографії, яка цілком відстала від потреб літературознавства, бо затиснена була в найдальший куток, з якого її й не було видно.

„Рекомендаційна” бібліографія вийшла на перший пля і в повоєнному періоді, 1946-1955. Партія приділяла особливу увагу питанням ідеологічної роботи — „комуністичному вихованню трудящих”. Одним з важливих завдань стала була пропаганда творчості „передових” письменників, а передовими були ті, що точно виконували замовлення партії. Окремі дослідники, щоправда, підготували були деякі бібліографічні покажчики, але надрукувати їх не могли, не було дедліну.

Деякі літературознавці, як О. Білецький, звертали увагу на цю аномалію, а С. Крижанівський та інші літературознавці й бібліографи теж писали про незадовільний стан бібліографії, але змінити нічого не могли.

Щолиш після 20-го з'їзду КПСС (1956) справа змінилася на краще. Партія, що загнала була літературу й літературознавство в сліпий кут, з якого не було виходу, мусила завернути, і стала фактично на позиції тих, яких у 30-х роках репресувала й розстрілювала. Таким чином література, зокрема літературознавча бібліографія одержала трохи кращі можливості розвитку, бо рекомендаційну бібліографію в цілості перебрала окрема установа, т. зв. „Республіканська бібліотека ім. КПСС”, створена в 1957 р. на базі Київської обласної бібліотеки

ім. КПСС, яка стала координаційним і науково-методичним центром рекомендаційної бібліографії на Україні.

Науково-допоміжною бібліографією зайнялися: Центральна наукова бібліотека АН, Книжкова палата, Інститут літератури ім. Т. Шевченка АН, окрім науковій університетські бібліотеки та Львівська наукова бібліотека АН, яка постановою Колегії міністерства культури від 7 лютого 1964 р. була визнана провідною науково-бібліографічною і науково-методичною установою в ділянці бібліографії художньої літератури й літературознавства.

В розділі „*Бібліографія на сучасному етапі*” автор розглядає окремі ділянки літературної бібліографії, на яких тепер концентрується „вітчизняна” бібліографія — персональні покажчики, семінарії, біобібліографічні словники, тематичні покажчики, покажчики змісту періодичних видань, альманахів і збірників, праць літературознавців, поточну бібліографію і бібліографію бібліографії.

Вартий уваги і розділ про теорію, методику й історію літературної бібліографії, але він вимагає окремого обговорення, що ми при якійсь нагоді й зробимо.

В другій частині книжки, власне, „*Бібліографії бібліографії*”, автор подає 588 позицій — бібліографічних покажчиків з літератури й літературознавства за 51 рік. Більшість позицій, можна сказати — три четвертіх, припадає на другий період, від 1954 р., коли літературна бібліографія почала оживати, аж до 1969 р. На цей період припадає 430 позицій — за 15 років, а на перший період залишається всього 158 позицій — за 36 років, з них більшість припадає на 20-ті роки, 1918–1931, в 1932 не було нічого, а в 1933–

1953 рр. заледве 40 позицій (за 20 років).

Книжка Гольденберга має й для еміграції літературних дослідників неабияку вартість, хоч усі ті бібліографічні покажчики тут майже недоступні.

I. I. Корнейчик. *Історія української бібліографії. Дожовтневий період.* Харків, 1971.

Вітчизняні бібліографи пробують вирівняти занедбану за три десятиліття вітчизняну бібліографію й випускають в ряди-годи якусь працю, яка показує їхню діяльність. За останнє десятиліття випустили вони низку індивідуальних бібліографій давніших і сучасних, підсортетських, письменників та декілька загальних, як *Біо-бібліографічний словник* у 5-ти томах „Українські літературні альманахи і збірники XIX — початку XX ст.”, *Бібліографічний покажчик* друко ваних праць наукових співробітників Київського педагогічного інституту іноземних мов, Львівського університету за 1944—1960 рр., Давні рукописи й стародруки, *Бібліографія бібліографічних матеріалів* з української літератури й літературознавства та ще декілька інших. Сюди належить і вище згадана *Історія української бібліографії* добольшевицьких часів. Українською однаке ця історія називається не тому, що вона справді українська, а тому, що постала на Україні, отже не з національного, а з територіальногопогляду, бо автор ставить в основу територіально-інтернаціональний принцип і бере до уваги бібліографію всіх, неукраїнських, народів, що жили на Україні.

Книжка складається з передмови, чотирьох розділів та приміток і самої бібліографії.

В 1-му розділі автор говорить про

Давню бібліографію, яка починається з відомого списку „істинних” і „ложних” книжок в „Ізборнику Святослава” 1073 р. Ця доба включає сім століть і тягнеться до кінця 18 ст., хоч українська бібліографія стає на шлях справжньої бібліографії вже під кінець 16 ст., хай тільки в формі книгозбиріннях і бібліотечних каталогів.

В 2-му розділі „Бібліографія в першій половині XIX ст.” мова йде про дальший розвиток бібліографії (на Україні), яка вже ставала на науковий шлях, і в деяких школах України відбувалися виклади з бібліографії — у Волинській вищій гімназії в Кременці. То була польська школа і польська бібліографія, але вона мала вплив і на українську.

Основником української національної бібліографії автор справедливо вважає професора Київського університету, Михайла Максимовича, який у 1849-50 роках вдав бібліографічну працю „Книжная старина южно-русская”, в якій описав 272 українські книжки 16-18 століть.

Окрім Максимовича, працювали в тому часі в бібліографії також І. Вагилевич, Я. Головацький, Ф. Євецький, М. Костомаров, А. Метлинський, О. Лазаревський.

В другій половині 19 ст. працював цілий ряд українських бібліографів, між якими перше місце посадає Михайло Комаров, професійний бібліограф з кількома поважними працями. А в Галичині великою бібліографічною роботою відзначився Іван Левицький (московофільської орієнтації). Про це автор говорить в третьому розділі „Бібліографія в другій половині XIX ст.”

Закінчується історія червертим розділом *Бібліографія кінця XIX i початку XX ст.*, яку автор доводить до большевицьких часів на Україні.

Галицькою бібліографією та еміграційною між двома війнами вітчизняні бібліографи покищо не цікавляться, бо вона чисто „буржуазно-націоналістична” і в „вітчизняну” програму не вкладається.

М. Кравчук

WALKER, GREGORY, ed. *Directory of Libraries and special collections on Eastern Europe and the U.S.S.R. Edited in collaboration with T. H. Bowyer, P. A. Crowther and J. E. Wall. London, Crosby Lockwood, 1971, 159 p.*

Обговорювана праця є довідником про слов'янські і східно-європейські колекції на терені Великої Британії. Вона обіймає колекції, що відносяться до Советського Союзу, сателітних країн, також Югославії, Альбанії, Греції й Туреччини.

Довідник складається з двох частин. Перша частина, це виказ бібліотек, що мають колекції славістики, советознавства та книжки про східно-європейські країни. Друга частина, це адресар різних інституцій: державних інформаційних бюр, видавництв, книгарень тощо. Крім цього є ще індекс (предметний та інституцій).

В першій частині зареєстровано 146 університетських, публічних та спеціальних бібліотек, що мають колекції з цієї ділянки. Тут подані колекції не лише мовами окремих країн, але теж іншими, головно західно-європейськими. Праця укладена за містами й провінціями (на приклад, всі бібліотеки з поштового району Лондону подані за абеткою під гаслом „Лондон”). При кожній бібліотеці довідник подає основні дані: назву, адресу і телефон бібліотеки, прізвище бібліотекаря-керівника колекції, величину колекції, умови користання з бібліотеки, бюджет, бібліотечний обмін і т. п. Також подає інформації про наявність каталогу в бібліотеці, чи

Лев Шанковський

бібліотека робить індексування, переклади матеріалів, бібліографічні розшуки тощо. Окрім того є тут інформації про наявність у бібліотеці апаратів до читання мікрофільмів, копіювання та писальних машин. І на закінчення інформує, чи бібліотека видає свої публікації, зокрема чи видала свій описовий каталог.

Крім англійських бібліотек та одної з Ірландії, тут теж подано бібліотеки національних груп, що живуть в Англії. Маємо тут бібліотеки таких національностей: білорусинів, альбанців, литовців, поляків, українців. Всі ці групи мають по одній бібліотеці за винятком поляків, які мають три.

При перегляді довідника вражає те, що україніка подана лише в п'ятьох бібліотеках: Бритійський музей, Школа східно-європейських студій при Лондонському університеті, Публічна бібліотека (всі в Лондоні), Університетська бібліотека в Лідс та Університетська бібліотека в Геслінгтоні (провінція Йорк). Можна сподіватися, що багато більше бібліотек мають україніку, але напевно вона „замаскована” під такими назвами як „колекція ССРС”, або просто „книжки про Росію”. Теж бібліотеки інших національностей — польські, литовська і білоруська не реєструють україніки.

Українська бібліотека ім. Т. Шевченка під керівництвом проф. В. Шаяна подала висоту колекції в 10,000 томів та неозначеній кількості періодиків і серійних видань. Бібліотека має два каталоги: один кириличною абеткою, а другий латинською.

Тут треба підкреслити, що довідник опрацьований солідно і може бути помічний для всіх, хто цікавиться славістикою та східно-європейськими студіями, а головно для дослідників та бібліотекарів.

Uncensored Russia. Protest and Dissent in the Soviet Union. The Unofficial Moscow Journal A Chronicle of Current Events. Edited, translated and with a commentary by Peter Reddaway. With a Foreword by Julius Telesin. American Heritage Press, A Division of McGraw-Hill Book Company, New York, St. Louis, San Francisco, Toronto, 1972, 499 pp.

Це чергова брітанська публікація про рухи опору в ССР. У відміну від книги Майкла Бравні про *Ферменти в Україні*, обговореній вже раніше на сторінках „Української книги”, редактор і коментатор „Нечензурованої Росії”, проф. Пітер Реддевей, дас огляд руху опору в цілому ССР, присвячууючи одначе досить місця рухові опору в Україні (ст. 280-297 і пасаж). Він є відомим брітанським советознавцем і професором політичних наук у Лондонській Високій економічній школі, одній з найбільше престижевих високих шкіл у світі. „Нечензуровані Росія” є науковим коментарем до відомого російського захалявного журналу „Хроніки поточних подій” („Хроніка текущих событий”), при чому автор перекладає й точно коментує одинадцять чисел „Хроніки”, які появилися в 1968 і 1969 роках, і наводить цитати з чисел 12 - 21, тобто з тих чисел, які появилися в 1970 і 1971 роках (21-ше число 11 вересня 1971 року). Після цього числа появилось було ще 5 чисел „Хроніки”, останнє, 26-те, в липні 1972 року. Проф. Реддевей знає теж аналогічне захалявне видання українською мовою, „Український вісник”, і має деякі числа, але він їх отримав запізно й не міг уже включити до своєї книги (ст. 468). Автор згадує теж про жидівський захалявний журнал „Вихід” („Ексодус”), але близче про нього не пише.

Книга про „Нечензуровану Ро-

сію” складається із вступного слова самого автора, передмови жидівського математика Юлія Телесина, який виємігував із ССРУ у 1970 році і засвідчує автентичність сусі „Хроніку” і дає їй політичну шай частині автор докладно описує „Хроніук” і дає їй політичну й літературну характеристику. В основній, другій, частині автор прийняв історичну методу і порядку вістки „Хроніки” навколо головних справ у ССРУ. І так, маємо частини, що порушують справи Сінявського - Даніеля, Галанкована-Гінзбурга, справу демонстрантів проти інвазії Чехо - Словаччини, ген. Григоренка його друзів, справу членів акційної групи для оборони громадянських прав і справу старшин балтійської флоти. У третьій частині автор розглядає справу Анатоля Марченка й збирає вістки „Хроніки” відносно проблеми таборів, в'язниць і тюрем-божевільень. У четвертій частині зібрано вістки „Хроніки” відносно національних проблем, а саме кримських татарів, мешкетів (грузинських турків, виселених з рідних земель до Центральної Азії в 1944 році), українців, жидів, а теж релігійних переслідувань (вістки „Хроніки” про переслідування „уніятів” — ст. 331-333). У п'ятій частині подає вістки „Хроніки” про творчість Ал. Солженицина, а також про публікації „саміздату”. В шостій частині мова йде про рух опору на провінції, а в сьомій — вістки „Хроніки”, в яких подано рециди-

ви сталінізму, появу російського фашизму і характеризується цензорів. У заключному слові автор стверджує, що в 1970 і 1971-х роках продовжувалася поляризація між реакційним режимом і демократичним рухом, але також підкреслює, що шовіністичні й сталінські елементи в партії щораз більше невдоволені нерішучою політикою режиму у відношенні до рухів опору й вимагають радикального придушення.

Книга проф. Реддевея дуже цікава й заслуговує на те, щоб поруч книги Майкела Бравні бути на полиці книжок політично думаючого українця, не кажу вже про те, що її зміст повинен бути відомий кожному українському науковцеві, політикові й студентові. Книга бо не є самим тільки переповідженням „Хроніки”, автор до кожної справи додає свій коментар, опертий на широкому науковому апараті. Мило вражає українського читача факт, що проф. Реддевей знає добре українську літературу предмету англійською та українською мовами, яку часто цитує до статей в українських журналах включно („Сучасність”, лондонський *The Ukrainian Review* тощо). Український читач буде теж вдячний проф. Реддевеєві (проф. Богдан Боцюрків допомагав йому при писанні цієї книги), що він з виразною симпатією й повним зрозумінням пише про діячів українського руху опору, що виявляє приязні почування до української визвольної справи.

БІБЛІОГРАФІЯ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ ЗА 1945 — 1970 РОКИ

ДРАМАТИЧНІ ТВОРИ

(Продовження)

Іван Українець. Україна; драма на три дії. Вид. „Наша культура”, Вінніпег, 1951, 68 ст.

Леся Українка. Твори в 12-ти томах. Редакція Б. Якубського. Том V. Драми. Вид-во Тищенко-Білоус, Н. Йорк, 1954, 176 + XLIV ст.

Леся Українка. Твори в 12-ти томах. Редакція Б. Якубського. Том VI. Драми. Вид. Тищенко-Білоус, Н. Й., 1954, 206 + LXXXIV ст.

Леся Українка. Твори в 12-ти томах. Редакція Б. Якубського. Том VII. Драми. Вид-во Тищенко-Білоус, Н. Йорк, 1954, 190 + LXIV ст.

Леся Українка. Твори в 12-х томах. Редакція Б. Якубського. Том VIII. Драми. Вид. Тищенко-Білоус, Н. Йорк, 1954, 243 + CV ст.

Леся Українка. Твори в 12-х томах. Редакція Б. Якубського. Том IX. Драми. Вид-во Тищенко-Білоус, Н. Йорк, 1954, 181 + CXV ст.

Леся Українка. Твори в 12-х томах. Редакція Б. Якубського. Том XI. Драми. Вид-во Тищенко-Білоус, Н. Йорк, 1954, 169 + XCII ст.

Леся Українка. Лісова пісня; драма-феерія в трьох діях. 2-ге вид. Вид-во „Говерля”, Н. Й., 1963, 68 ст.

Іван Франко. Твори в 20-ти томах. Т. XVII — Драматичні твори. Вид. „Книгоспілка”, Н. Йорк, 1960, 419 ст.

Іван Франко. Твори в 20-ти томах. Т. XIX — З чужих літератур; драми. Вид. „Книгоспілка”, Н. Й., 1960, 528 ст.

Василь Чапленко. Чий злочин?; драма в 4-х діях. Вид. „Перемога”, Бу. Айрес, 1952, 88 ст.

Василь Чапленко. Драматичні твори. [Без вид-ва], Н. Й., 1964, 307 ст.

Чорнота-Майно. Гордість; різдвяна п'єса на 1 дію. В-во „Говерля”, Н. Й., 1961, 8 ст.

Тарас Шевченко. Уривок із драми Микити Гайдай. Переклав з рос. мови І. Мандрика. Вид. „Тризуб”, Вінніпег, 1965, 16 ст.

Тарас Шевченко. Повне видання творів у 14-ти томах. Т. V. Назар Стодоля та різні твори. Ред. Павла Зайцева. Друге, доповнене видання. Вид. М. Денисюка, Чікаго, 1959, 302 ст.

Вільям Шекспір. Ромео та Джульєтта. Переклад і вступна стаття Ігоря Костецького. Вид-во „На зорі”, Мюнхен, 1957, 100 ст.

Вільям Шекспір. Трагедія Макбета. Король Генрі IV. Переклад Теодосія Осьмачки. Ред. і вст. ст. І. Костецького. Вид-во „На горі”, Мюнхен, 1961, 446 ст.

Йосиф Якимів-Метан. Драматичні твори. Вид. автора, Шанхай, 1953.

I. Якимов-Метан. Жовтоблакитним шляхом (по далекому Сході); п'еса на 4 дії з прологом. [Без вид.], Париж, 1955, 85 ст.

A. Юриняк. На далеких шляхах; п'еса в 5 діях з життя українських скитальців. Вид. „Україна”, Детройт, 1955, 56 ст.

ТВОРИ ДЛЯ ДІТЕЙ

A. Аматор. У честь св. Миколая; сценічна картина для дітей. Вид. Укр. Нар. Слово, Пітсбург, 1960, 22 ст.

G. K. Андерсен. Попелюшка; казка, переклад з данської мови. Вид-во „Золоті ключі”, Н. Й., 1965, 16 ст.

G. K. Андерсен. Принцеса на горошині; казка. В-во „Говерля”, Н. Й., 1958, 32 ст.

Михайло Бабій. Напередодні; історичні повісті й оповідання, т. I. Напередодні. „Говерля”, Н. Й., 1957, 82 ст.

Іван Багряний. Казка для дітей. „Прометей”, Новий Ульм, 1948.

Іван Багряний. Казка про лелек та Павлика Мандрівника. Вид. „Прометей”, Новий Ульм, 1947, 48 ст.

Іван Багряний. Телефон; вірші для дітей. В-во „Україна”, Новий Ульм, 1959, 45 ст.

Павло Байда. Байки. [Без вид-ва], Авгсбург, 1948, 20 ст.

Володимир Бандурак. Козацька дитина; оповідання з козацької бувальщини. Вид.

УНС — „Веселка”, Джерзі Сіті, 1955, 32 ст.

Володимир Барагура. Меч і книга; історичні оповідання для дітей і молоді. Вид. „Євшан-зілля” й „На варті”, Торонто, 1954, 70 ст.

Антаній Берик. Під святий вечір. [Без вид-ва], Клівленд, 1954, 8 ст.

Франсис Годжсон Бернет. Малий лорд; повість для молоді. Переклад В. Літинської, ред. Н. Когуської. [Вид. „Тризуб”], Вінніпег, 1958, 168 ст.

Іван Боднарчук. Кладка; дитячі новельки. Вид. ОПДЛ, Торонто, 1957, 41 ст.

Іван Боднарчук. Далекі обрії; збірка оповідань для дітей і юнацтва. Вид. ОПДЛ, Торонто, 1968, 54 ст.

M. Бойко. Молодий цвіт; вірші для дітей. [Без вид.], Вінніпег, 1952, 32 ст.

Володимир Буженко. Пустинник на Зеленім Клині; повістка для молоді. В-во ООВФ, Прудентопіль, 1961 [на обкладинці 1962], 126 ст.

Вільгельм Буш. Співомовки. На українську мову перелицював Ярослав Вільшенко. 2-ге видання. Вид. „Говерля”, Н. Й., 1952, 64 ст.

Вільгельм Буш. Максим і Марко або яка кара постигла дівчок збиточників. На укр. мову перелицював Ярослав Вільшенко. В-во „Говерля”, Н. Й., 1957, 64 ст.

Галина Вавриків. Лісова байка та інші п'єси для дітей. Перекази українських традицій українським дітям. [Без вид.], Вашингтон, 1969 [24 ст.].

- Яким Вечер.** В заранні; казка. [Без вид.], Клівленд, 1954, 11 ст. [фотодрук].
- Ярослав Вільшенко.** Мандрівка мишкі-гризик книжки по Львові; дит. оповідання. Друге вид. [передрук]. Вид. „Говерля”, Н.Й., 1962, 126 ст.
- Ярослав Вільшенко.** Чорно-книжник з Чорногори; віршоване оповідання для дітей. Друге видання. „Говерля”, Н.Й., 1957, 71 ст.
- Ярослав Вільшенко.** Швець Копитко і Каучур Кзак; казка про шевчика Копитка та про качурика Квака, 2-ге вид. Вид. „Говерля”, Н.Й., 1952, 64 ст.
- Вуйко Владко.** Пригоди Юрчика Кучерявого. Вид. „Говерля”, Н.Й., 1957, 80 ст.
- Вуйко Квак.** Пригода з ведмедиком. Пластина б-ка ч. 3. Вид. М.К. У.П.С. Клівленд, 1956, 32 ст.
- Лідія Гаєвська.** Люbi малята. [Без вид.], Ельванген, 1947.
- Віра Гармаш.** Журавлі; казка. Вид. авторки, Філадельфія, 1966, 16 ст.
- Вільгельм Гауф.** Казки. Підеклад із данської мови [без перекладача]. Вид. „Тризуб”, Вінниця, кн. I, 1956, 128 ст., кн. II, 1958.
- Б. Герц.** Пригоди качурика; оповідання для дітей. Переклад Галі Коробочки. Вид. „Говерля”, Н.Й., 1965, 32 ст.
- Леонід Глібів.** Байки; вибір. Торонто, Вид. „ОПДЛ”, 1951, 64 ст.
- Леонід Глібів.** Загадки і жарти дідуся Кенира. Друге вид. В-во „Око”, Н.Й., 1965, 64 ст.
- Микола Горішний.** На українській фармі; дитяча сценічна картина. [Без вид.], Джерзі Сіті, 1956.
- Брати Грімми.** Червона шапочка та інші оповідання. В-во „Говерля”, Н.Й., 1958, 32 ст.
- Богдан Данилович.** У дружньому колі; оповідання й вірші [для дітей]. Вид. ОПДЛ, Торонто, 1953, 16 ст.
- „Два півники”; українська народна пісенька. Вид. „Говерля”, Н.Й., 1967, 16 ст.
- „Дві кізочки”; народні казки. Вид. „Нові дні”, Торонто, 1951, 16 ст.
- Марія Дейко.** Оля перевізницівна та інші п'єси для дітей і доросту. Вид. „Ластівка”, Мелбурн, 1957, 37 ст.
- Д. Дефо.** Робінзон Крузо; повість для дітей. Переповіз згідно з оригіналом М. Сидор-Чортківський. В-во „Говерля”, Н.Й., 1956, 126 ст.
- Дідова Дочка.** Про коваля і бабу людсідку. Вид. „Говерля”, Н.Й., 1957, 16 ст.
- Діма Іжачок;** вірші для дітей. [Без вид.], Париж, 1958.
- Діма М'ячик-Скачик;** віршовані казки для дітей. ПУДР, Париж, 1955, 32 ст.
- Марія Дмитренко.** Михайлік; оповідання про юного розвідника. Передрук з підпільного видання. П'яте видання. В-во „Євшан-зілля”, Торонто, 1969, 47 ст.
- Ольга Добрянська-Коренець.** Зшиток малого монгола. [Без вид.], Н.Й., 1957, 61 ст.
- Мирон Доля.** Золота рибка; віршована казка. Друге вид. В-во „Говерля”, Н.Й., 1958, 32 ст.
- „Євшан - зілля”; збірничок для дітей середнього й молод-

- шого віку.]Без вид.[На чужині, 1946, 56 ст.
- Наталя Забіла.* Чарівна хустина; казка. Вид. ОПДЛ, Торонто, 1952, 30 ст.]друге видання 1970[.
- Наталя Забіла.* Зайчатко та їжак; оповідання для дітей. Вид. „Говерля”, Н.Й., 1956, 16 ст.
- Роман Завадович.* Діва Марія допомогла; сценічна картина. Вид. „Мій приятель”, Вінниця, 1951, 21 ст.
- Роман Завадович.* Переполох. Вид. ОПДЛ, Н.Й., 1951, 30 ст.
- Роман Завадович.* Сойка-штукарка й інші оповідання з природи для дітей і молоді [Без в-ва], Н.Й., 1953, 53 ст.
- Роман Завадович.* Дзвінки св. Миколая. Н.Й., 1954, 15 ст.
- Роман Завадович.* Богутабогатир; історична казка в образах. Книга I, частина I. Вид. УНС, Джерзі Ситі, 1956, 19 ст.
- Роман Завадович.* Зимові царівни; казка. Вид. „Говерля”, Н.Й., 1956, 67 ст.
- Роман Завадович.* Пригоди Гномика Ромтомтомика. Вид. „ОПДЛ”, Торонто, 1964, 40 ст.
- Роман Завадович.* Казка-вигадка про ведмедя ласуна. Но-ве, змінене видання. Вид. ОПДЛ, Н.Й., 1966, 32 ст.
- Роман Завадович.* Про двох цапків; дві кіzonьки. Вид. ОПДЛ, Торонто, 1968.
- Роман Завадович.* Марушка-Чепурушка і Лесь Побігдесь та інші веселі оповідання. Вид. ОПДЛ, Торонто, 1969, 55 ст.
- Роман Завадович.* Я піду; історичне оповідання з княжих часів в Україні. Вид. ОПДЛ, Торонто, 1970, 29 ст.
- Роман Завадович.* Чародійні музики; казка для дошкільного та молодшого шкільного віку. Вид. СУА, Чікаго, 1970, 36 ст.
- Оксана Іваненко.* Лісові казочки. ОПДЛ, Торонто, 1955, 48 ст. [фотокопія вид. з 1942 р.].
- Івасик-Дурник;* народна казка. В-во „Говерля”, Н.Й., 1959, 16 ст.
- Івасик - Телесик.* Народна казка. В-во „Говерля”, Н.Й., 1959, 16 ст.
- Л. Ігнатів.* Добрий ранок; збірка духовно-повчальних оповідань для дітей. Вид. „Дорога Правди”, Саскатун, 1957, 164 ст.
- Ю. Ігорків.* Сердечний віночок; в'язанка святочних бажань для українських діточок. В-во „Говерля”, Н.Й., 1954, 84 ст.
- „Калинові ягідки”. Батьки дітям. [Без вид.], Омага, 1952 [циклост. друк].
- „Калинові ягідки” Батьки дітям. Ч. 1/1953. [Вид. куреня пластунів-сеньйорів „Червона калина”], Н. Й. [1953], 56 ст. [Циклост.]
- Редіярд Кіплінг.* Ріккі-Тіккі-Таві; оповідання про хорооброго мунгаса. Переклад з англ. м. Вид. ОПДЛ, [б. м.], 1948, 14 ст.
- Редіярд Кіплінг.* От так казки! Переклав Юрій Сірий. Видання третє. В-во Ю. Тищенка, Н.Й., 1952, 46 ст.
- О[лексій] Кобець.* Христова Ялинка; оповідання про 12 безпритульних дітей. Вид. автора, Н.Й., 1952, 29 ст.
- О[лексій] Кобець.* Сходить

сонце; українським дітям і молоді декляматор-читанка; поезії, казки, оповідання. Вид. ОУП. „Слово”, Н.Й., 1961, XVI + 272 ст.

Авенір Коломиєць. Казки. Вид. „Нові дні”, Зальцбург, 1946, 45 ст.

Авенір Коломиєць. Тарасів день; сценка для дитячого театру на 1 дію. В-во „Говерля”, Н.Й., 1958, 16 ст.

В. Корніenko. Запорозький скарб; казка. В-во „Говерля”, Н.Й., 1958, 32 ст.

Михайло Коцюбинський. Ялинка; оповідання для дітей. В-во „Говерля”, 1957, 16 ст.

Марія Кузьмович-Головінська. Горбатенька; оповідання для дітей. Вид. „Добра книжка”, Торонто, 1958, 48 ст.

Софія Куликівна. Алі баба і 40 розбійників; казки. Друге видання [передрук]. Вид. „Говерля”, 1962, 24 ст.

Богдан Лепкий. Казка про Ксеню і дванадцять місяців; повістка для дітей. В-во „Тризуб”, Вінніпег, 1955, 32 ст.

Богдан Лепкий. Казка про Ксеню і дванадцять місяців. Друге вид. В-во „Говерля”, Н. Й., 1956, 56 ст.

„Лисичка - сестричка і вовк-пані-брат”; народня казка. В-во „Нові дні”, Торонто, 1953, 16 ст.

Антін Лотоцький. Езоп; пригоди Езопа, грецького байкаря. Вид. „Говерля”, Н.Й., 1956, 48 ст.

Антін Лотоцький. Кирило Кожум'яка; народ. переказ. Друге видання [передрук]. Вид. „Говерля”, Н.Й., 1962, 62 ст.

Антін Лотоцький. Пастушок з Назарету; оповідання з дитячих літ Ісуса Христа [фотопередрук]. Вид. „Говерля”, Н.Й., 1960, 60 ст.

Оксана Лятуринська. Бедрік; вірші для дітей. Вид. „Тризуб”, Вінніпег, 1956, 44 ст.

Микита Магир. Пригоди лінівого котика; друге видання. В-во „Говерля”, Н.Й., 1957, 40 ст.

Осип Маковей. Пригоди горобчика. Оповідання. Вид. „Говерля”, Н.Й., 1960, 49 ст.

Г. Марусин. Святомиколаївські вечеринки; дитяча п'еса. В-во „Говерля”, Н.Й., 1958, 8 ст.

Ю. Матушевський. Як півник гарним став; казка. Вид. „Книгоспілка”, Н.Й., 1960, 7 ст.

„Моя збірочка”; казки та віршики. Вид-во „Нові дні”, Торонто, 1952, 24 ст.

Ніна Мудрик. Намистечко; віршовані казки. Вид. „Пластова б-ка”, Клівленд, 1955, 32 ст.

Ніна Мриц-Мудрик. Пригоди горішка. Вид. ОПДЛ, Торонто, 1970, 30 ст.

Дгай, Гопаль Муке рджі. Пригоди хороброго голуба. Вид. „Укр. Слово”, Регенсбург, 1947. трьох ведмедиків. Вид. „Весел

Софія Нагірна. Український декляматор для дітей і молоді. Вид. Укр. Нар. Фонду [УККА], Н.Й., 1952, 60 ст.

Ірина Наріжна. Казка про трьох ведмедиків. Вид. „Сеселка”, Джерзі Сіті, 1963, 16 ст.

Ірина Наріжна. Як Панас на узлісі кізку пас; оповідання для дітей. Третє видання. В-во ОПДЛ, Торонто, 1956, 15 ст.

Артем Орел. Їжак миртво-рець; казка. Вид. 2. В-во А. Білоуса, Н.Й., 1953, 39 ст.

К. Орловський. Давні люди і звірі; (пригоди Крека). За Д'Ервілем оповів... В-во „Говерля”, Н.Й., 1959, 30 ст.

В. Павлусевич. Свят-Вечір; картина для дітей і старших. В-во „Говерля”, Н.Й., 1957, 16 ст.

Катерина Перелісна. Для малят про звірят. В-во „Базар”, Філадельфія, 1952, 16 ст.

[Катерина] Перелісна. Три правди; казка. Вид. ОПДЛ, Торонто, 1967, 19 ст.

Іван Петренко. Пригоди Юрка Козака. В-во „Говерля”, Н.Й., 1955, 80 ст.

Микола Погідний. Срібна гривна; істор. оповідання. Б-ка юного читача „Євшан зілля”. Вид. ОПДЛ, Торонто, 1951.

Микола Погідний. Марійка-Лебідка — лісова квітка. Вид. Ю. Середяка, Бу. Айрес, 1953, 32. ст.

Микола Погідний - Угорчак. Пригоди Котика Мурчика; (казка). Вид. Ю. Середяка, Бу. Айрес, 1965, 35 ст.

Микола Погідний. Ілля Муромець; (Староукраїнська билина). Вид. Ю. Середяка, Бу. Айрес, 1967, 31 ст.

,„Покотигорошок”;; оповідання для дітей. Вид. „Укр. голосу”, Вінніпег, 1946, 72 ст.

Леонід Полтава. Жучок Щербачок; поема для дітей. Вид. СУБ, Лондон, 1955 [14 ст.]

Леонід Полтава. Слон по Африці ходиць; поема для дітей. Вид. СУБ, Лондон, 1955, [16 ст.]

Леонід Полтава. Лісова пригода; поема для дітей. Вид. СУБ, Лондон, 1958, 20 ст.

Леонід Полтава. Вартові; про лелек, золого Грубаня і пожежу; поема для дітей. Вид. „Говерля”, Н.Й., 1961, 16 ст.

Леонід Полтава. З лісу зайчики ішли; казочка для малих дітей. Вид. „Книгоспілка”, Н.Й., 1961, 12 ст.

Леонід Полтава. Зайчик клаповух; казочка для малих дітей. Вид. „Книгоспілка”, Н.Й., 1964, 16 ст.

Леонід Полтава. Живі забавки; поема для дітей. Вид. ЦУ СУМ, Брюссель, [1966], 16 ст.

Леонід Полтава. Маленький дзвонар з Конотопу; історичні оповідання. Вид. ОПДЛ, Торонто, 1969, 38 ст.

,„Привіт, Україно, тобі!” Збірник. Б-ка юного читача „Євшан зілля”. Вид-во ОПДЛ, Торонто, 1951.

,„Пташине весілля”; казка. З німецького переробив Б. Р., вірші переробила Віра Кемпе. Вид. „Веселка”, Ляндек (Австрія), 1947, 18 ст. [Циклостильне видання].

,„Райдуга”, збірочка для дітей молодшого віку. Вид. „Нові дні”, Торонто, 1953, 16 ст.

Степан Риндик. Пригоди Сирка Клаповухого. Вид. „Укр. amer. вид. спілки”, Чікаго, 1961, [28 ст.].

Різдвяні п'єси для дитячого театру. Л. Горбачева — Чари Різдвяної ночі; Т. Курпіта — Дитячий вертеп; Ю. Шкрумеляк — Добра Новина; К. Малицька — Вифлеємські діти. В-во „Тризуб”, Вінніпег, 1958, 28 ст.

Р. Роляник. Хлопці зеленого бору; історична поема-казка для дітей і молоді. Вид. ОПДЛ, [без місця], 1948, 62 ст.

„Рукавичка”; оповідання для дітей. В-во „Нові дні”, Торонто, 1962, 16 ст.

Іванна Савицька. Серце; збірка декламацій для дітей на день матері й інші урочистості в році. В-во „Америка”, Філя, 1953, 30 ст.

Іванна Савицька. Гість з неба; миколаївська виставка в трьох відслонах. Вид. Учительської громади в Нью Йорку, Н. Й., 1955, 16 ст.

Іванна Савицька. Золоті дзвіночки; казки для дітей. Вид. СУА, Філадельфія, 1958, 44 ст.

Іванна Савицька. Денинк Ромця; оповідання для дітей. Вид. авторки, Філадельфія, 1963, 37 ст.

Іванна Савицька. Незабудьки; вірші для дітей. Вид. авторки. Філя, 1959, 46 ст.

Іванна Савицька. Три казочки для [дітей] дошкільного віку. Вид. авторки, Н. Й., 1961, 16 ст.

Микола Сидор. Ліля і Славко; казка своїм дітям. В-во „Говерля”, Н. Й., 1956, 16 ст.

M. Сидор - Чарторийський. Ліля й Славко; казка для чесних діточок. Друге видання. В-во „Говерля”, Н. Й., 1957, 12 ст.

Юрій Сірий. Про горобця, славного молодця. Вид. Ю. Тищенка, Н. Й., 1952, 16 ст.

Іван Смолій. Сонцебори; казкове оповідання. Вид. ЦУ СУМ, Брюссель [1970], 44 ст.

„Сонечко й хмаринка”, збірка для дітей молодшого віку. В-во „Нові дні”, Торонто, 1954, 16 ст.

Василь Софропів. Бабусин кожушок; дитяча сценка в двох відслонах під св. Миколая. Б-ка таборової сценки. [Без місця], 1946, 24 ст. [Циклостильне видання].

Павло Степ. Брати, віршована казка. Вид-во „Батьківщина”, Торонто, 1960, 38 ст.

Олекса Стороженко. Матусине благословення; оповідання. В-во „Говерля”, Н. Й., 1959, 16 ст.

Марк Твейн. Принц і злідар; повість для молоді. Вид. „Тризуб”, Вінніпег, 1959, 189 ст.

Д. Третяк. Покотигорошок; казка-небелиця, передана з уст народу. Третє видання. Вид. „Говерля”, Н. Й., 1958, 74 ст.

Микола Трублаїні. Дві казочки. Вид. „Нові дні”, Торонто, 1951.

Микола Трублаїні. Яйце-райце. Вид. „Нові дні”, Торонто, 1951.

Микола Трублаїні. Моя збірочка. Вид. „Нові дні”, Торонто, 1952.

Микола Трублаїні. Про дівчинку Наташочку і сріблясту рибку. В-во „Нові дні”, Торонто, 1953, 16 ст.

Леся Українка. В дитячому кружі; збірочка для дітей із спогадами про Лесю Українку О. Косач-Кривинюк. Вид. „Наше життя”, Авгсбург, 1946, 30 ст., [циклост. видання].

Леся Українка. Біда навчить; казка. В-во „Говерля”, Н. Й., 1957, 16 ст.

Українські народні казки. Збірник III. В-во „Заграва”, Гайденав, 1947.

„Українські народні казки”. (Із збірника І. Рудченка). 2-ге вид. В-во „Говерля”, Н.Й., 1957, 123 ст.

О. Федейко. Ромко-Бомко; сценічна картина-байка. [Без вид.] Торонто, 1950, 1951, 20 ст.

Іван Франко. Коли ще звірі говорили; казки. В-во „Наши дітям”, Мюнхен, 1947.

Іван Франко. Коли ще звірі говорили; казки. В-во „Говерля”, Н.Й., 1954, 63 ст.

Іван Франко. Лис Микита, дит. поезії, Коли ще звірі говорили. Твори в 20-ти томах, т. VII. В-во „Книгоспілка”, Н.Й., 1956, 307 ст.

Іван Франко. Дідова ріпка; казка. В-во „Говерля”, Н.Й., 1958, 16 ст.

Іван Франко. Чотири казки. В-во „Говерля”, Н.Й., 1958, 32 ст.

Іван Франко. Лисичка і журавель; казка для дітей дошкільного віку. В-во „Говерля”, Н.Й., 1959, 32 ст.

Іван Франко. Коваль Бассім; арабська казка для старших і молоді. Вид. „Говерля”, Н.Й., 1966, 120 ст. [фотопередрук].

Іван Франко. Королик і ведмідь. казка із збірки „Коли ще звірі говорили”. Вид. ОПДЛ, Торонто, 1970, 16 ст.

Леся Храплива. Вітер з України; оповідання та казки для дітей. „Укр. видавництво”, Мюнхен, 1958, 142 ст.

Леся Храплива. Забавки Мартусі. Ілюстрації Ніни Мудрик-Мриц. Вид. „Українським дітям”, Н.Й., 1960, [16 ст.].

Леся Храплива. Козак невмирака; оповідання для дітей. [Без в-ва], Н.Й., 1961, 96 ст.

Леся Храплива. Вітер з України; друга збірка оповідань для дітей шкільного віку. [Без в-ва], Н.Й., 1965, 143 ст.

Леся Храплива. На ввесь Божий Рік; декляматор для дітей. Вид. „Говерля”, Н.Й., 1964, 94 ст.

Леся Храплива. Антипкові пригоди; сценічна картина у день св. Миколая. Вид. ОПДЛ, Торонто, 1965, 16 ст.

Леся Храплива. Ярмарок мишки-гризикніжки; сценічні картини-ревія для дит. театру на свято книжки, вечір св. Миколая і ін імпрези. Вид. ОПДЛ, Торонто, 1966, 36 ст.

Леся Храплива. Іскри. Пластова б-ка, ч. 2. Вид. МК УПС, Клівленд, 1955, 32 ст.

Леся Храплива. Ластівочка. Пластова б-ка ч. 4. В-во „Батурин” і 1-го куреня УПС, Клівленд, 1957, 20 ст.

Володимир Хронович. Гости на св. Миколая; п'еса в 1 дії для дітей. В-во „Говерля”, Н.Й., 1961, 16 ст.

Олена Цегельська. Петруся-за повість; оповідання. Б-ка юного читача „Євшан-зілля”. Вид. ОПДЛ, Торонто, 1951.

Олена Цегельська. Напровесні; казки й оповідання. Вид. ОПДЛ, Торонто, 1969, 48 ст.

Василь Чапленко. Увесіднички; оповідання для дітей. [Без вид-ва], Авгсбург, 1947, 14 ст.

Ганна Черінь. Братік і сестричка; вірші для дітей. Вид. укр.-америк. вид. спілки, Чікаго, 1960, 92 ст.

Ганна Черінъ. Листування; оповідання для дітей. Б-ка „Веселки”, Вид. УНС, Джерзі Сіті, 1966, 53 ст.

Галина Чорнобицька. Забавки; вірші для малят. Вид. ОПДЛ, Торонто, 1970, 30 ст.

Дмитро Чуб. Вовченя; збірка для дітей шкільного віку. В-во „Ластівка”, Мелборн, 1954, 15 ст.

Тарас Шевченко. Вірші; збірка для дітей. В-во „Нові дні”, Торонто, 1955, 44 ст.

Юра Шкрумеляк. Юра-Мурза; вірші для дітей. Вид. „Говерля”, Н.Й., 1955.

I. Шостак - Гасюкова. День матері; сценічна картина на 1 дію, з нотами. Уложила... на фрагментах поезій У. Кравченко „Шелести нам барвінку”. В-во „Говерля”, Н. Й., 1954, 34 ст.

Микола Шугаєвський. Дід Мороз, дитяча п'еса-казка на 3 дії. 2-ге вид. Вид. „Говерля”, Н.Й., 1963, 34 ст.

Івгра Шугай. Івасик-Орлик; оповідання і вірші. Вид. „ОПДЛ”, Торонто, 1952, 16 ст.

Ївга Шугай. Небесний гість й інші сценічні картини на День матері, св. Миколая і Різдво Христове. В-во ОПДЛ, Торонто, 1962, 32 ст.

Микола Щербак. Віршована абетка. Вид. УНС, Джерзі Сіті, 1960, 35 ст.

Микола Щербак. Волошки; Вірші для дітей. Вид. ОПДЛ, Сестрицтва св. Покрови при Укр. Правосл. Церкві св. Троїці, Ірвінгтон, Н. Дж., 1969, 47 ст.

Никифор Щербина. Проліски; вірші для дітей. В-во „Сві-

танок”, Н.Й., 1969, 47 ст.

Марія Юркевич. Сніжинки; вірші для дітей. Вид. СУА, Філадельфія, 1960, 32 ст.

Марія Юркевич. Щебетали пташечки; вірші для дітей. Вид. СУА, Філадельфія, 1960, 32 ст.

Марія Юркевич. Соняшний промінь; вірші й оповідання для дітей. Вид. Кооп. „Базар”, Філадельфія, 1960, 32 ст.

Марія Юркевич. Снігова баба; вірші й оповідання для дітей. Вид. кооп. „Базар”, Філадельфія, 1960, 32 ст.

Марія Юркевич, упор. Весна; вірші для дітей. Вид. СФУЖО, Філадельфія, 1951, 32 ст.

Марія Юркевич, упор. Листочки й платочки. Вид. СУА, Філадельфія, 1953, 32 ст.

Марія Юркевич, упоряд. Золоте павутиння. Вид. Кооп. „Базар”, Філадельфія, 1955, 32 ст.

Марія Юркевич, упор. Веселій струмок; збірка для дітей. Вид. кооп. „Базар”, Філадельфія, 1956, 32 ст.

Марія Юркевич, упор. Літо; вірші й оповідання для дітей. Вид. Кооп. „Базар”, Філадельфія, 1952, 48 ст.

Марія Юркевич, упор. Соняшні дні; вірші й оповідання для дітей. Вид. СУА, Філадельфія, 1952, 24 ст.

Марія Юркевич, упор. Срібна зірка; збірка для дітей. Вид. Кооп. „Базар”, Філадельфія, 1956, 32 ст.

Євген Яворівський. Казка дітям невеличка про курчатко і шуліку. В-во „Говерля” Н.Й., 1955, 16 ст.

НОВІ КНИЖКИ 1970, 1971, 1972

В цьому відділі хочемо реєструвати всі нові книжки, що появляються у вільному світі, з 1970 р. починаючи, для майбутньої бібліографії, тому просимо всі видавництва, надсилати нам свої нові видання в одному примірнику.

Альманах „Гомону України” на рік 1972. У 30-річчя УПА. Вид-во „Гомін України”, Торонто, 1972, 142 ст. Зладив Іван Вараниця.

Альманах календар Союзу Українців Католиків Америки „Провидіння” на рік Божий 1972. Вид-во „Америка”, Філадельфія, 1972, 217 ст. Зредагував Ігнат Білинський.

„Альманах Українського народного союзу” на рік 1971. Річник 61-ий. В-во „Свобода”, Джерзі Сіті, [1970], 240 ст.

Альманах Українського народного союзу на рік 1972. В-во „Свобода”, Джерзі Сіті,]1971[, 256 ст.

Анатоль Галан. Міркування серйозні, не дуже серйозні і так собі... Вид-во „Власна хата”, Філадельфія, 1971, 178 ст.

Анатоль Галан. Розмови з минулім; оповідання. Вид. Ю. минулім; оповідання. Вид-во Ю. Середяка, Бу. Айрес, 1971, 196 ст.

Іван Евентуальний. Сатири. [Вид. автора, Рочестер], 1971, 223 ст.

Александра Животко - Чернова. Думи мої. [Без вид-ва], Н. Й., 1971, 290 ст.

Календар-Альманах „Українського Голосу” на переступ-

ний рік 1972. Вид-во „Тризуб”, Вінніпег, 1972, 190 ст.

Календар „Світла” на Божий 1972 рік. XXXIII річник. Вид-во ОО. Василіян, Торонто, 1972, 192 ст. Зредагував о. О. Купранець. Зредагував о. І. Купранець.

Григорій Квітка-Основ'яненко. Перекополе; оповідання. Вид-во „Говерля”, Н. Й., 1971, 67 ст.

Роман В. Кухар. Поезія в перекладах [загол. на 3 ст. англ. мовою]. Переклади українською і з української мови. Вид-во „Оріджінал Воркс”, Лювен, 1970, 89 ст.

Роман Метельський. Десять вінків сонетів. Вінок перший, 3 тіні. Вид. П. Ямняка, Кліф顿, 1971, 184 ст.

„Новий обрій”; альманах — література, мистецтво, культурне життя. Ч. 4. Вид-во „Ластівка”, Мельбурн, 1971, 184 ст.

„Північне сяйво”; альманах V. Упорядкував Яр Славутич. Вид-во „Славута”, Едмонтон, 1971, 208 ст.

Михайло Подворняк. Запашність поля; оповідання. Вид. „Дорога Правди”, Вінніпег, 1971, 198 ст.

Леонід Полтава. „Лис Микита”; лібретто до опери „Лис Микита”. Музика А. Рудницького. Вид. „Америка”, Філадельфія, 1970.

Леонід Полтава. Валторна; (збірка поезій, лірична). Вид. автора, Н. Й., 1972, 64 ст.

Марта Тарнавська. Хвалю ілюзію; поезії. Вид-во ОУП „Слово”, Н. Й., 1972, 47 ст.

ДО ВИДАВНИЦТВ І КНИГАРЕНЬ:

Оцим запрошуємо видавців, видавництва й книгарні поміщувати в „Українській книзі” свої адреси й оголошення книжок із цінами для постійної інформації читачів і можливих покупців. „Українська книга” хоче бути живим посередником між видавництвом і продавцем книжок та їх покупцем. До нас звертаються читачі за адресами видавництв і ціною книжок.

Ціна за оголошення: за 1 інч на дві колонки або два інчи на одну колонку — \$3.00, за два рази — \$5.00.

НОВЕ ВИДАННЯ „ГОМОНУ УКРАЇНИ”

ТАКИЙ ДОВГИЙ РІК

повість відомої письменниці
ОКСАНИ КЕРЧ

у мистецькому оформленні Володимира Ласовського.
304 стор. — Ціна: \$6.00 у твердій обкладинці, \$5.00 у м'якій.
Можна замовляти у Видавництві „Г.У.” або в українських
книгарнях.

„КОРОЛЕВА” — Софія Наумович. Вид. „Ластівка”

Мельборн 1969 Австралія

Нагороджена 2-ою премією на Конкурсі СУО Австралії

1966 р. Коштом Союзу Українок Австралії.

Ще можна замовити книжку інж. САВИ ЗЕРКАЛЯ

„Руїна козацько-селянської України в 1648-1764-1802 роках”

Студія політично-адміністративних і соціально-економічних відносин
в XVII—XVIII ст. 250 стор. Розмір 8.50 x 11.00 інч. Замовляти на адресу:

S. ZERKAL 1735 GROVE ST. BROOKLYN, N.Y. 11237.

- Всі ми переживали історичні події в Карпатській Україні!
- Вони актуалізували українську проблему між дипломатами світу!
- Пізнайте правду про справжнє становище відносно української справи в 1938—1939 рр. Гітлера, Сталіна, Горні, Чемберлена, Муссоліні, Даладіє, короля Кароля II-го, Бенеша та інших тодішніх „могутніх світу цього”!
- Перестаньте жити здогадами! Пізнайте історичну правду на підставі першоджерельних документів!
- Замовте для себе, своїх приятелів і бібліотек наукову працю д-ра Петра Стерча, професора політичної економії Дrexель університету

DIPLOMACY OF DOUBLE MORALITY **EUROPE'S CROSSROADS IN CARPATHO-UKRAINE** **1919 — 1939**

**Introduction by Michael S. Pap, Director, Institute of Soviet
 and East European Studies, John Carroll University**

Це унікальна й монументальна книга про новітню історію Карпатської України на 520 ст. друку, в твердій обкладинці, 50 ст. бібліографії, детальний індекс з мапами.

Ціна 15.00 дол. з пересилкою.

Замовляйте у видавця:

CARPATHIAN RESEARCH CENTER
975 Fifth Avenue, New York, N.Y. 100021 U.S.A.